

Bir Tıp Fakültesi ve Hastanesinde Çalışan Kadınların Eş/Partner Şiddetine Maruziyet Durumları ve Etkileyen Faktörler*

Intimate Partner Violence Among Women Working in a Medical School and its Hospital and Affecting Factors

Doç. Dr. Birgül Özçirpıcı**
Arş. Gör. Dr. Meltem Akın**
Arş. Gör. Dr. Eda İçbay**
Yrd. Doç. Dr. Neriman Aydın**
Prof. Dr. Servet Özgür**

Öz

Kadına yönelik şiddet insan hakları ihlali ve 21. yüzyılın en önemli sağlık problemlerinden biridir. Çalışmamızda bir Tıp Fakültesi ve hastanesinde çalışan farklı mesleki konum ve eğitim düzeyleri olan kadınların eş/partner şiddetine maruziyet durumları ve ilgili faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmamızda evli/partneri olan kadınların duygusal, ekonomik, fiziksel, cinsel şiddete en az bir kez maruziyet sıklığı sırasıyla %91,8, %22,9, %19,0, %4,2'dir. Bu sıklıklar ulusal çalışmalardan daha düşük olmasına rağmen, eş/partner şiddeti özellikle duygusal şiddet önemli bir problemdir. Kadınların eğitim düzeyi yükseldikçe; ekonomik, fiziksel ve cinsel şiddete, mesleki konumu yükseldikçe; duygusal, ekonomik, cinsel şiddete maruziyeti anlamlı olarak azalmaktadır. Kadının mesleki konumunu yükseltmek önemli bir müdahale alanı olarak gözükmektedir. Kadının mesleki konumunu yükseltmek önemli bir müdahale alanı olarak gözükmektedir. Kadının mesleki konumunu yükseltmek önemli bir müdahale alanı olarak gözükmektedir. Kadının mesleki konumunu yükseltmek önemli bir müdahale alanı olarak gözükmektedir.

Anahtar kelimeler: Eş/partner şiddeti, aile içi şiddet, kadının sosyal statüsü, düzenli gelir.

Abstract

Violence against women is a violation of human rights and one of the most important health problems of 21st century. It is aimed to determine the frequency and influencing factors of intimate partner violence among women, who have different professional status, educational levels, working in a medical school and its hospital. The prevalence of psychological, physical, economic and sexual violence at least once was 91.8%, 19.0%, 22.9%, and 4.2% respectively for women who were married or had partner in our study. Despite prevalence of violence was lower than national studies, intimate partner violence especially psychological violence was an important problem. If women's educational levels increased, economic, physical and sexual violence decreased and if profession status of women improved, psychological, economic and sexual violence decreased significantly. Improving women's profession status seems to be an important intervention area, but it was an important finding that it did not decrease physical violence. While men's educational level increased, economic, physical and sexual violence decreased, therefore educating men is seen as a primary intervention area to lessen the violence.

Keywords: Intimate partner violence, domestic violence, social status of women, regular income

* 27 Nisan-01 Mayıs 2009 tarihinde İstanbul'da düzenlenen 12. Dünya Halk Sağlığı Kongresinde yazılı bildiri olarak sunulmuştur.
** Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet insan yaşamının her alanında görülebilen ve dünyada giderek artan önemli bir toplum sağlığı sorunu ve insan hakkı ihlalidir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddeti, “sahip olunan güç veya kudretin, yaralanma ve kayıpla sonlanan veya sonlanma olasılığı yüksek bir biçimde başka bir insana, kendine, bir gruba veya bir topluma tehdit yoluyla ya da bizzat uygulanması” durumu olarak tanımlamaktadır (DSÖ, 2002).

21. yüzyılda herkesin daha sağlıklı ve uzun bir yaşama kavuşmasının yanında yaşam kalitesinin de yükselmesi beklenmektedir. Bugün dünyada kadınlar erkeklere göre daha uzun, ancak yaşam kalitesi düşük olarak yaşamaktadırlar. Kadınların yaşam kalitesindeki düşüklük, onların toplumdaki statüleri ile doğrudan ilgilidir (Eroğlu, 2004). Birleşmiş Milletler (BM) 1993'teki Genel Kongresinde kadına yönelik şiddetin yok edilmesi üzerine bildiri yayınlamıştır (BM, 1993). Ayrıca DSÖ, Herkes İçin Sağlık Hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi için 1998 yılındaki genel kurulunda sağlık politikalarına bir cinsiyet görüşünün kazandırılmasını önemle vurgulamaktadır (DSÖ, 1998).

Kişi yalnızca biyolojik olarak sağlam olduğunda değil, psikolojik olarak da mutlu, huzurlu ve toplum içinde saygın bir konumda olduğunda sağlıklı kabul edilmelidir. Son yıllarda, iyilik hali ve hastalığı tanımlayıcı faktörler olarak biyolojik ve toplumsal cinsiyet farklılıkları vurgulanmaktadır. Hakkanîyet ilkeleri gereği kadınların ve erkeklerin sağlıklı yaşam sürdürebilmeleri için sağlık hizmetlerine ulaşım açısından eşit fırsatların tanınması gereklidir ve kadınlar ve erkekler arasındaki farklılıklar ciddiye alınmadan sağlık hizmetlerinin verimliliği ve etkinliği artırılmayacaktır.

Kadına yönelik şiddet coğrafi sınır, ekonomik gelişmişlik ve öğretim düzeyine bakılmaksızın tüm dünyada ve kültürlerde son derece yaygın görülen bir olaydır. DSÖ'nün 2002 yılında yayınladığı raporunda, şiddetin en fazla aile ortamında ve kadına yönelik olduğu bildirilmektedir. Şiddet genellikle fiziksel, cinsel, psikolojik/duygusal, ya da bunların birleşimi olarak

tanımlanır (Hıdıroğlu vd. 2006).

Şiddet eylemini gerçekleştiren hemen her zaman kadına en yakın olan erkektir. Bu şiddet türü “yakın eş şiddeti” veya “ev içi şiddet” olarak da adlandırılır. Şiddeti oluşturan öğelerin karmaşık olması; şiddetin tanımlanmasını, nedenlerinin belirlenmesini ve bu nedenlere karşı önlem alınmasını zorlaştırmaktadır. Toplumun sosyokültürel yapısı, eğitim düzeyi, ekonomik koşullarına göre şiddet algısı değişmektedir (Ayrancı vd., 2002). Gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmalarda kadınların 1/3'ü ile 2/3'ünün eşi tarafından şiddete maruz kaldığı saptanmıştır. Gelişmekte olan ülkelere ise bu oran daha yüksek olup %20-50 civarındadır (Güler vd., 2005). Ülkemizde yapılan ulusal çalışmalarda fiziksel şiddet sıklığı %39 (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM), 2009) ve %34 olarak bulunmuştur (Altınay ve Arat, 2007).

Düzenli gelir ve eğitim kadının toplum içindeki statüsünde en önemli belirleyicilerdir, statüde kadının yaşam kalitesini belirler. Düzenli gelire sahip kadınların daha az şiddete maruz kalması beklenebilir. Bu nedenle; çalışmamızda bir Tıp Fakültesi ve hastanesinde çalışan, hepsi gelir sahibi ancak farklı eğitim düzeyi ve farklı mesleki konumlardaki kadınların eş/partner şiddetine maruziyet durumlarının ve ilgili faktörlerin belirlenmesi ve genel toplumdan farklı olup olmadığının ortaya konması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

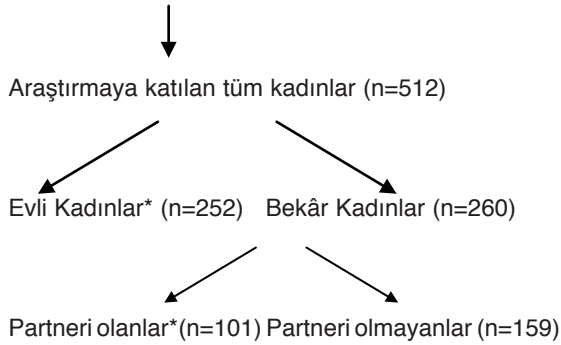
Kesitsel tipteki bu çalışmanın evrenini Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi ve hastanesinde çalışan kadınlar oluşturmaktadır. Ulaşım kolaylığı nedeniyle 574 kadın örneklem seçilmeden araştırmaya alınmıştır. Evrene ulaşım hızı %89,2'dir. Veriler araştırmacılar tarafından literatür incelenerek hazırlanan 42 soruluk soru kâğıdının, 1–15 Mayıs 2008 tarihlerinde araştırmaya katılan bireylerin kendileri tarafından doldurulması ile elde edilmiştir. Soru kâğıtları bir zarf içinde dağıtılarak kişilere gizlilik konusunda açıklama yapılmış, sakin ve özel bir zamanda doldurarak zarfları kapatmaları ve haber vermeleri istenmiştir. Zarflar toplayan kişi

tarafından değil, 1. araştırmacı tarafından karışık biçimde açılmıştır. Okuma yazma bilmeyen tek kişiye bizzat araştırmacı özel bir ortamda soru kâğıdını uygulamıştır.

Soru kâğıdı sosyodemografik ve şiddet sorularından oluşmaktadır ve evli olanların son eşlerine, bekârların ise son partnerlerine göre yanıtlanması istenmiştir. Soru kâğıdı uygulanabilen 512 kadından 252 tanesi eşi, 101'i partneri olduğunu belirtmiş, dolayısıyla eş/partner şiddeti ile ilgili soruları bu 353 kadın yanıtlamıştır. Çocukluk ya da genç kızlık döneminde anne ve babadan fiziksel şiddet görme durumu ise tüm kadınlara sorulmuştur(n=512) (Şekil 1).

Şekil 1: Araştırmanın Uygulandığı Evrenin Dağılımı

Evren (Bir tıp fakültesi ve hastanesinde çalışan tüm kadınlar (n=574))

*Eş/partner şiddeti ile ilgili verilerin elde edildiği gruplar

İstatistiksel değerlendirmelerde mesleki konum 2 grup olarak incelenmiş; akademisyenler (öğretim üyesi, uzman, araştırma görevlisi gibi daha yüksek eğitimliler) bir grup, diğer tüm kadınlar bir grup olarak alınmıştır. Eş/partner şiddeti sözel/duygusal, ekonomik, fiziksel ve cinsel şiddet olmak üzere gruplara ayrılarak, her gruba yönelik soru kümeleri oluşturulmuştur. Her bir şiddet türüne hayatlarının herhangi bir döneminde ne sıklıkta maruz kalındığı "hiç olmadı", "yalnızca bir kez", "birkaç kez", "ara sıra", "sık sık", "eskiden oluyordu, şimdi olmuyor" seçenekleri verilerek sorulmuştur. "hiç olmadı" seçeneği "şiddete maruziyet yok", diğer seçenekler ise "en az bir kez şiddete maruziyet var" olarak

değerlendirilmiştir.

En az bir kez duygusal, ekonomik ve fiziksel şiddete maruz kalma durumu ile ilgili lojistik regresyon analizleri yapılarak ikili analizlerde en az bir kez herhangi bir şiddete maruz kalma durumu ile aralarında anlamlı ilişki bulunan tüm değişkenler modele alınmıştır.

İstatistiksel değerlendirmede SPSS 13.0 paket programı kullanılarak ki kare, eğişimde ki kare, Fisher'in kesin testi ve lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Genel toplumdan farklılığın gösterilebilmesi için evren oranı önemlilik testi elle hesaplanmıştır.

BULGULAR

Araştırma evrenini oluşturan 574 kadından 29'unun (%5,1) iznli olması, 33'ünün (%5,7) çalışmaya katılmayı reddetmesi nedeniyle araştırma evrenine ulaşım hızı %89,2'dir.

Araştırmaya katılan 512 kadının yaş ortalaması 29,1±6,5'tir. Kadınların 252'si (%49,2) evli, 260'ı (%50,8) bekârdır. Bekâr kadınların 101'inin (%38,85) partneri veya nişanlısı vardır.

Kadınların 135'i (%26,3) öğretim üyesi, uzman, araştırma görevlisi, 191'i (%37,3) hemşire, 186'sı (%36,3) sekreter, personel ve diğer çalışanlardır. Kadınların 326'sı (%63,7) il merkezi, 160'ı (%31,3) ilçe, 22'si (%4,3) köy/kasaba, 4'ü (%0,8) yurtdışında doğmuştu. Kadınların 1'i (%0,2) okuma yazma bilmezken, 1'i (%0,2) okul bitirmemişti ancak okuma yazma bilmekteydi. Yine 2'si (%0,4) ilkököl mezunu, 2'si (%0,4) ortaokul mezunu, 110'u (%21,5) lise mezunu, 212'si (%41,4) yüksekokul mezunu, 184'ü (%35,9) fakülte mezunu idi.

Evli/partneri olan kadınların (n=353) eş/partnerlerinin yaş ortalaması 33,21±7,47'dir. Eş/partnerlerin 216'sı (%61,2) il merkezi, 118'i (%33,4) ilçe, 18'i (%5,1) köy/kasaba, 1'i (%0,3) yurtdışı doğumluydu. Eş/partnerlerin 2'si (%0,6) okul bitirmemişti ancak okuma yazma bilmekteydi, 7'si (%2,0) ilkököl mezunu, 13'ü (%3,7) ortaokul mezunu, 64'ü (%18,1) lise mezunu, 64'ü (%18,1) yüksekokul mezunu, 203'ü (%57,5) fakülte

mezunu idi. Eş/partnerlerin 337'si (%95,5) çalışıyor, 16'sı (%4,5) çalışmıyordu.

Evli kadınların ortalama ilk evlilik yaşı $25\pm 3,61$; ortalama evlilik süresi $7,57\pm 6,45$ 'tir. Evli kadınların 6'sı (%2,38) 18 yaş ve altında evlenmişti. Evli kadınların 23'ü (%9,2) eşleri ile akraba idi. Evli kadınların 31'inin (%12,3) sadece resmi nikâhı, 3'ünün (%1,2) sadece imam nikâhı, 218'inin (%86,5) hem resmi hem imam nikâhı vardı. Evli kadınların 187'si (%74,2) ailelerinin onayını alarak tanıştıkları kişi ile, 20'si (%7,9) aile onayı olmadan tanıştıkları kişi ile, 1'i (%0,4) kaçarak, 44'ü (%17,5) "görücü usulü" ile evlenmişti.

Evli kadınların 183'ünün (%72,62) en az bir çocuğu bulunmaktaydı.

Evli kadınların 1'i (%0,4) aylık hane halkı gelirlerini "500 TL ve altı", 29'u (%11,5) "500-1000 TL", 38'i (%15,1) "1001-1500 TL", 41'i (%16,3) "1501-2000 TL", 143'ü (%56,7) "2001 TL ve üstü" olarak belirtmişlerdir. Evli kadınların 163'ü (%64,7) eve en çok gelir getiren kişinin "eşi", 46'sı (%18,3) "kendisi", 39'u (%15,5) "her ikisinin eşit gelir getirdiğini" belirtmiş; 4'ü (%1,6) bu soruyu yanıtlamamıştır.

Evli/partneri olan kadınların; eş/partnerlerinin 9'u (%2,5) günlük hayatını ve ya aile düzenini aksatacak şekilde alkol almakta, 2'si (%0,6) kumar oynamaktadır. Kadınların 126'sı (%35,7) eş/partnerlerini "sakin", 188'i (%53,3) "sakin görünür ama sinirlenebilir", 33'ü (%9,3) "sinirlidir" olarak tanımlamıştır. 232'si (%65,7) evlilik/ ilişkilerinde mutlu olduklarını, 90'ı (%25,5) sorunlarının olmadığını, 20'si (%5,7) mutsuz olduklarını belirtmişlerdir, 11'i (%3,1) yanıt vermemiştir.

Tablo 1'de kadınlar ve eş/partnerlerinin sosyodemografik ve bazı özellikleri verilmiştir.

Araştırmaya katılan tüm kadınlarda (n=512) çocukluk ya da genç kızlık döneminde annesinden fiziksel şiddet görenlerin sıklığı %30,6 (n=157), babasından fiziksel şiddet görenlerin sıklığı %18,7'dir (n=96), %23,4'ü (n=120) babalarının annelerine fiziksel şiddet uyguladığını belirtmişlerdir. Kadınların (n=353) eş/

partnerlerinin %19,0'ı (n=67) annesinden, %27,2'si (n=96) babasından fiziksel şiddet görmüştür. Yine evli kadınların (n=252), %26,6'sı (n=67) kayınvaldelerinin eşlerinden fiziksel şiddet gördüğünü belirtmişlerdir.

Evli/partneri olan kadınların (n=353) 324'ü (%91,8) duygusal şiddete, 81'i (%22,9) ekonomik şiddete, 67'si (%19,0) fiziksel şiddete, 15'i (%4,2) cinsel şiddete en az bir kez maruz kalmıştır. Bu sıklıklar sırasıyla evli kadınlarda %92,1, %27,4, %23,4, %5,6, bekâr kadınlarda ise %91,1, %11,9, %7,9, %1,0'dır. Tablo 2, 3, 4, 5'de şiddet sıklıklarını etkileyen faktörler verilmiştir (n=353).

Evli/partneri olan kadınların 320'si (%90,7) kendisinin eşine şiddet uygulamadığını, %2,0'ı bazen, %7,4'ü tepki ve korunma olarak uyguladığını ya da uygulayabileceğini belirtmişlerdir.

Lojistik regresyon analizi sonuçlarına göre; en az 1 kez duygusal şiddete maruz kalma olasılığı eş/partnerini sinirli olarak tanımlayanlarda sakın olarak tanımlayanlardan 2,849 kat; akademisyen olmayanlarda akademisyen olanlardan 2,283 kat daha fazladır. (Tablo 6).

En az 1 kez ekonomik şiddete maruz kalma olasılığı kadınların eş/partneri alkol kullananlarda alkol kullanmayanlardan 4,695 kat; eş/partneri 30 yaş ve üzeri olanlarda 30 yaş altında olanlardan 3,759 kat; eş/partneri annesinden şiddet görenlerde görmeyenlerden 2,849 kat; akademisyen olmayanlarda akademisyenlerden 2,777 kat; eş/partnerini sinirli olarak tanımlayanlarda sakın olarak tanımlayanlardan 2,155 kat daha fazladır (Tablo 7).

En az 1 kez fiziksel şiddete maruz kalma olasılığı eş/partneri alkol kullananlarda alkol kullanmayanlardan 5,376 kat; ilişkisini mutsuz olarak tanımlayanlarda mutlu ya da sorun yok olarak tanımlayanlardan 5,236 kat; eş/partnerini sinirli olarak tanımlayanlarda sakın olarak tanımlayanlardan 3,636 kat; evli olanlarda bekâr olanlardan 2,825 kat; kadının babasının annesine şiddet uygulaması durumunda 2,101 kat artmaktadır (Tablo 8).

TARTIŞMA

Bir derlemeye göre kadınlar ABD’de %22, Mısır’da %34, Güney Afrika’da %13, Hindistan’da %40, Birleşik Krallıkta %30, Türkiye’de %58 oranında herhangi bir partner şiddetine maruz kalmıştır (Heise vd., 2002). Farklı çalışmalarda hayat boyu fiziksel şiddet sıklığı Birleşik Krallıkta %13-31 (Feder vd., 2009), Brezilya’da %33,7 (Schraiber vd., 2007), Vietnam’da %30,9 (Vung vd., 2008), Türkiye’de %39 (KSGM, 2009) ve %34 (Altınay ve Arat, 2007) olarak bulunmuştur. Araştırmamızda bulunan fiziksel şiddet sıklığı (%19,0) hem diğer ülkelerden, hem de ulusal çalışmalardan kısmen düşük görünse de, sadece evli kadınlarda değerlendirildiğinde bu sıklık %23,4’e yükselmektedir. Bekâr kadınlarda sıklık %7,9’dur ve evli kadınlardan anlamlı düzeyde düşüktür ($p=0,001$). Ulusal çalışmalardan elde edilen %34 ve %39 evren oranı olarak kabul edildiğinde araştırmamızdaki fiziksel şiddet sıklığı anlamlı olarak daha düşük saptanmaktadır ($p<0,005$). Kadının daha eğitilmiş olması ve gelir getiren işte çalışması fiziksel şiddeti azaltmakla birlikte tamamen yok edememektedir.

Evli/partneri olan kadınların %91,8’i en az bir kez duygusal şiddete maruz kalırken, evli kadınlarda bu sıklık %92,1, bekâr kadınlarda %91,1’dir ($p=0,763$). Farklı çalışmalarda hayat boyu duygusal şiddet sıklığı Brezilya’da %48,9 (Schraiber vd., 2007), Vietnam’da %27,9 (Vung vd., 2008), Türkiye’de %44 (KSGM, 2009) olarak bulunmuştur. Evren oranı %44 olarak kabul edildiğinde araştırmamızdaki duygusal şiddet sıklığı anlamlı olarak daha yüksek saptanmaktadır. ($p<0,005$). Kadının daha eğitilmiş olması ve gelir getiren işte çalışması fiziksel şiddeti kısmen azaltsa da bunun duygusal şiddete dönüştüğü düşünülmektedir. Ayrıca genel toplumda duygusal şiddet olarak algılanmayan bazı durumlar eğitim düzeyi yüksek kadınlarca şiddet olarak algılanıyor olabilir.

Evli/partneri olan kadınların %22,9’u en az bir kez ekonomik şiddete maruz kalmıştır. Bu sıklık evli kadınlarda %27,4 iken, bekâr kadınlarda %11,9’dur ($p=0,002$). Bu, evliliğin sahiplenme duygusunu artırdığı

ve erkeğin kadına hükmetme hakkını kendinde gördüğünü düşündürmektedir. İki ayrı ulusal çalışmada ekonomik şiddet sıklığı evli kadınlarda %36 olarak belirlenmiştir (Altınay ve Arat, 2007; KSGM, 2009). Evren oranı % 36 olarak kabul edildiğinde araştırmamızdaki ekonomik şiddet sıklığı anlamlı olarak daha düşük saptanmaktadır ($p<0,005$). Araştırmada belirlenen sıklık genel toplumdan yaklaşık %10 az olsa bile, gelir getiren işte çalışmak ekonomik şiddeti yok edememektedir.

Hayat boyu cinsel şiddet sıklığı, Brezilya’da %14,3 (Schraiber vd., 2007), ülkemizde yapılan ulusal bir çalışmada %15 (KSGM, 2009) olarak bulunmuştur. Çalışmamızda evli/partneri olan kadınların %4,2’si en az bir kez cinsel şiddete maruz kalmıştır, bu sıklık evli kadınlarda %5,6, bekâr kadınlarda ise %1,0’dır ($p=0,077$). Anlamlı fark olmasa da evlilik cinsel şiddeti artırmaktadır. Evren oranı %15 olarak kabul edildiğinde araştırmamızdaki cinsel şiddet sıklığı anlamlı olarak daha düşük saptanmaktadır ($p<0,005$). Kadının daha eğitilmiş olması ve gelir getiren işte çalışması cinsel şiddet sıklığını azaltıyor görünmektedir.

Öğretim üyesi, uzman, araştırma görevlisi olan grupta (akademik personel) duygusal, ekonomik ve cinsel şiddet anlamlı olarak daha düşük saptanırken, fiziksel şiddet açısından sıklık daha düşük olmasına rağmen anlamlı fark saptanmamıştır. Gruplama üçlü yapılabildiği daha düşük eğitim ve konuma sahip personel, sekreter vb. kişiler tek grup alındığında diğer şiddet bulguları benzer devam ederken fiziksel şiddet daha düşük mesleki grupta anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır ($p=0,013$). Dolayısı ile mesleki konum herhangi bir şiddete maruziyeti tamamen önleyememesine rağmen azaltmaktadır. Ancak fiziksel şiddetin ikili gruplamada anlamlı fark göstermemesi çok önemli bir bulgudur ve fiziksel şiddeti azaltmak için kadının konumu ve eğitimi dışındaki faktörlerin de göz önüne alınması gerektiğini akla getirmektedir.

Evli/partneri olan kadınların %77,3’ü üniversite mezunudur. Bu grupta üniversite mezunu olmayanlara göre ekonomik ve cinsel şiddet anlamlı düzeyde düşük

saptanırken, duygusal ve fiziksel şiddet açısından anlamlı fark saptanamamıştır. Eğitim düzeyi tablolarda verildiği gibi üç kategori olarak değerlendirildiğinde; eğitim düzeyi arttıkça duygusal şiddet dışında tüm şiddet türlerine maruziyet tedricen azalmaktadır. Ancak eğitim düzeyi ve sosyoekonomik statü arttıkça kadınların şiddet yaşadıklarını itiraf etmelerinin zorlaşabildiği akılda tutulmalıdır. Yine de 5 üniversite mezunundan en az birinin (%17,5) eş/partner fiziksel şiddetine maruz kalması azımsanmayacak bir durumdur. Duygusal şiddette azalma olmaması diğer şiddet türlerinin eğitim düzeyi yükseldikçe duygusal şiddete dönüştüğünü akla getirmektedir.

Eş/partneri üniversite mezunu olan kadınlarda ekonomik, fiziksel ve cinsel şiddete maruziyet daha düşük saptanırken, duygusal şiddet açısından anlamlı fark saptanamamıştır. Duygusal şiddet dışında her üç şiddet türü de erkeğin eğitim düzeyi yükseldikçe tedricen azalmaktadır. Kadın ya da erkek yüksek eğitimli iken duygusal şiddet sıklığı etkilenmemektedir. Erkeğin eğitim düzeyinin yükselmesi üç şiddet türünü azaltmaktadır ki eğitim almak sadece kadın için değil erkek için de çok önemli bir müdahale alanıdır. Benzer şekilde Altınay ve Arat'ın (2007) çalışmasında; eş okuryazar olmayan kadınların yarısı en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığını söylerken, bu oran eşin eğitimi yüksek okul ve üniversite düzeyine çıktığında %18 olmaktadır. Yine yüksek öğrenim almış yaklaşık 5 erkekten birinin (%16,5) eşine fiziksel şiddet uyguluyor olması da araştırmamızın önemli bir bulgusudur.

Boşanmış kadınlarda fiziksel şiddet anlamlı olarak yüksekken ($p=0,011$) diğer şiddet türleri arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Benzer şekilde Altınay ve Arat'ın (2007) çalışmasında da boşanmış kadınlarda fiziksel şiddet anlamlı düzeyde yüksektir. Fiziksel şiddetin önemli bir boşanma nedeni olduğu düşünülebilir, ancak boşanmış kişi sayısı çok az olduğundan temkinli yorumlanmalıdır.

Ülkemizde açlık sınırı çeşitli kaynaklarda 1000 TL civarı ve yoksulluk sınırı ise 2000 TL civarındadır (Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş),

2008). Evli kadınların %56,7'sinin hanehalkı gelirleri 2000 TL'nin, %88,1'inin 1000 TL üzerindedir. Diğer bir deyişle %11,9'u açlık sınırının altında gelire sahiptir. Bu kişilerin % 90'ı sekreter ve personel gibi daha düşük eğitim ve mesleki konuma sahiptir. Hanehalkı gelirleri 1000 TL ve altında olan evli kadınlarda ekonomik ($p=0,001$) ve cinsel şiddet ($p=0,026$) sıklığı daha yüksek bulunmuştur. Ailede ekonomik sorunun varlığının cinsel ve ekonomik şiddet sıklığını artırdığı düşünülmektedir. Çalışmamızda evli kadınların %33,8'i hanehalkı harcamalarının yarısını ya da daha fazlasını karşılamaktadır. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2003'te (TNSA 2003) aynı oran %42 bulunmuştur ki çalışmamızdan yaklaşık %10 daha fazladır. Kadının eğitilmiş ve konumu yüksek olunca benzer şartlardaki erkeklerle evlenmekte olduğunu akla getirmektedir. Ayrıca eve en çok gelir getiren kişiye göre değerlendirildiğinde, her iki eşin eşit gelire sahip olduğu ailelerde fiziksel, cinsel ve duygusal şiddette anlamlı fark yokken, ekonomik şiddet anlamlı düzeyde düşüktür ($p=0,010$). Kadının daha fazla gelire sahip olduğu ailelerde fiziksel, cinsel ve duygusal şiddette anlamlı fark yokken, ekonomik şiddet anlamlı düzeyde yüksektir ($p=0,011$). Eşlerden birinin daha fazla gelir getirmesinin (kadınsa daha çok olmak üzere) ve 1000 TL den az gelire sahip olmanın ekonomik şiddet olasılığının artmasında önemli birer etken olduğu düşünülmektedir.

Eş aile düzenini aksatacak kadar alkol kullanan kadınların ekonomik, fiziksel ve cinsel şiddete maruziyeti kullanmayanlardan daha yüksektir. Eş aile düzenini aksatacak kadar kumar oynayan kadınların ise sadece fiziksel şiddete maruziyeti yüksektir, eş kumar oynayan sadece iki kişi olduğu için temkinli yorumlamak gerekir. Bu iki kadında duygusal, ekonomik ve fiziksel şiddet gördüğünü söylemiş ancak istatistiksel analizde anlamlı fark çıkmamıştır.

Eş/partnerini sınırlı olarak tanımlayan kadınlar duygusal, ekonomik, fiziksel şiddete anlamlı şekilde daha fazla maruz kalmaktadırlar. Cinsel şiddet sıklığı ise eşin sakin ya da sınırlı olarak tanımlanmasından etkilenmemektedir. Eşin sakin olarak tanımlanması ile erkeğin eğitimi ve aile geliri arasında anlamlı ilişki

bulunamamıştır.

Kadınların % 65,7'si evlilik/ilişkilerinde mutlu olduklarını, %25,5'i sorunlarının olmadığını, %5,7'si mutsuz olduklarını belirtmişlerdir. Mutlulukla gelir ve kadının konumu arasında anlamlı ilişki belirlenemezken, kadının ve eşinin eğitim düzeyi mutlu tanımlamasını anlamlı düzeyde etkilemektedir. Gerek kadının ($p=0,000$) gerekse erkeğin ($p=0,005$) eğitim düzeyi arttıkça mutlu hissetme tedricen artmaktadır. Bu bulgu; eğitim almanın kişinin kendini iyi hissetmesine de katkısı olduğunu düşündürmektedir. Kendilerini mutsuz olarak tanımlayan kadınlar anlamlı olarak daha fazla ekonomik, fiziksel, cinsel şiddete maruz kalırken, duygusal şiddet ile arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Ancak mutlu ya da mutsuz olma kişi ifadesi ile subjektif olarak değerlendirildiğinden dikkatli yorumlamak gereklidir. Ayrıca bunun sebep mi sonuç mu olduğu araştırılmalıdır. Eğer şiddet gördükleri için mutsuzlarsa yani bu bir sonuçsa duygusal şiddet mutsuzluk nedeni olarak görülüyor, sorun olarak algılanmıyor olabilir.

Şiddet yaşamak ve yaşatmak ile çocukken şiddete maruz kalmak veya tanık olmak arasında azımsanmayacak bir ilişki görülmektedir (Şiddet Döngüsü) (Altınay ve Arat, 2007). Araştırmaya katılan tüm kadınların çocukluk ya da genç kızlık döneminde annelerinden fiziksel şiddet görme sıklığı %30,6 iken, babalarından fiziksel şiddet görme sıklığı %18,7'dir. Bulgular daha ayrıntılı incelendiğinde; annesinin şiddetine maruz kalan 157 kadının annelerinin kendi eşlerinin şiddetine maruz kalma sıklığı (%38,9), anne şiddetine maruz kalmayan kadınların annelerinden anlamlı düzeyde yüksektir (%16,6) ($p=0,000$). Yine, babasından fiziksel şiddet gören 96 kadının babalarının eşlerine şiddet uygulama sıklığı (%56,3), babalarından şiddet görmeyen kadınların babalarından (%15,9) anlamlı düzeyde yüksektir ($p=0,000$). Bu bulgular annelerin kendileri şiddete maruz kalınca bunu çocuklarına yansıttığını ve baba şiddete eğilimli ise çocuğuna da uyguladığını akla getirmektedir. Böylece şiddet izole tek biçimde değil genellikle aile içinde eğilim haline gelmektedir.

Benzer bir çalışmada ebeveyn şiddeti %63,7 olarak bulunmuştur (Hıdıroğlu vd., 2006). Ebeveyn şiddeti ile kadının konumu ve eğitimi arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Evli/partneri olan kadınların annelerinden şiddet görmesi ile şiddet türleri arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır; buna karşılık babalarından şiddet görmeleri fiziksel şiddeti artırırken ($p=,030$), diğer şiddet türleri arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Altınay ve Arat'ın (2007) çalışmasında çocukken veya gençken babalarından fiziksel şiddet görmüş olanların eşlerinden fiziksel şiddet görme oranı % 48 iken (bizim sıklığımız %28,4), babalarından fiziksel şiddet görmemiş olanların eşlerinden fiziksel şiddet görme oranı % 28'dir (bizim sıklığımız %16,8). Anneden fiziksel şiddet görme söz konusu olduğunda bu oranlar sırasıyla %41 ve %29'dur (bizim çalışmamızda sırasıyla %23,9 ve %16,7) (Altınay ve Arat, 2007). Sonuç olarak hem annelerinden hem babalarından fiziksel şiddet gören kadınlarda eş şiddeti görme olasılığı yüksektir. Yine kadınların %23,4'ü babalarının annelerine fiziksel şiddet uyguladığını belirtmişlerdir. Bir araştırmada kadınların %38'inin çocukluklarında ana baba arasında fiziksel şiddete tanık olduğu bildirilmiştir (Vahip ve Doganavsargil, 2006). Babaları annelerine şiddet uygulayan kadınlar fiziksel şiddete anlamlı düzeyde fazla maruz kalırken ($p=0,025$) diğer şiddet türleri arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Altınay ve Arat'ın (2007) çalışmasına göre kendi annesinin babası tarafından fiziksel şiddete maruz kaldığını söyleyen kadınların % 52'si eşlerinden fiziksel şiddet görürken, annesinin fiziksel şiddete maruz kalmadığını söyleyenlerde bu sıklık % 24'tür. Baba şiddeti (ister kişinin kendine ister annesine olsun) kişinin şiddeti normalleştirilmesine neden olabilir ve kendisini savunmasını engelleyebilir. Yine Altınay ve Arat'ın (2007) çoklu analiz sonuçlarına göre; bir kadının eşinden dayak yeme riskini en fazla artıran etkenin kendi annesinin babasından fiziksel şiddet görmesidir. Bu kadınlar, fiziksel şiddet görmeyenlere oranla iki misli daha fazla risk altındalar.

Eş/partnerlerin annelerinden fiziksel şiddet görme sıklığı %19,0 iken, babalarından fiziksel şiddet görme sıklığı %27,2'dir. Eş/partnerin annesinden fiziksel şiddet görmesi kadının ekonomik şiddete maruziyetini;

babasından fiziksel şiddet görmesi kadının duygusal ve ekonomik şiddete maruziyetini anlamlı şekilde artırırken diğer şiddet türleri arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Bulgularımıza göre anlamlı ilişki bulunmamasına rağmen, annelerinden fiziksel şiddet gören eşlerde şiddet uygulama sıklığı %7,5 iken görmeyenlerde %5,6'dır. Yine babadan fiziksel şiddet gören eşlerde şiddet uygulama sıklığı %7,3 iken, görmeyenlerde %5,4'tür. Altınay ve Arat'ın (2007) çalışmasında eşlerinin çocukken anne-babası tarafından fiziksel şiddet gördüğünü söyleyen kadınların % 47'si eşlerinden fiziksel şiddet görürken, eşlerinin çocukken fiziksel şiddet görmemiş olduğunu söyleyenlerin % 24'ü fiziksel şiddet görmektedir. Ulusal düzeyden oldukça düşük sıklıklar eğitim düzeyi ve gelir getiren işte çalışmanın önemini tekrar vurgulamaktadır. Yani eş anne babasından daha önce fiziksel şiddet görse bile eğitim düzeyi yükselince fiziksel şiddet azalmakta, duygusal ve

ekonomik şiddete dönüşmektedir. Benzer bulgular eşlerin babalarının, annelerine fiziksel şiddet uygulamasında da belirlenmiştir. Evli kadınların eşlerinin %26,6'sının babaları annelerine fiziksel şiddet uygulamaktadır. Bu durum evli kadınların duygusal ($p=0,023$) ve ekonomik şiddete ($p=0,014$) maruziyetini anlamlı şekilde artırırken fiziksel ve cinsel şiddet açısından fark bulunamamıştır. Yüksek eğitimli gruplarda erkek kendisi ebeveyn şiddetine maruz kalsa ya da buna şahit olsa kadına bu duygusal ve ekonomik şiddet olarak yansımaktadır. Altınay ve Arat'a (2007) göre; kayınvalidesinin kayınpederinden fiziksel şiddet gördüğünü ifade edenlerin %48'i eşlerinden fiziksel şiddet görürken, kayınvalidesinin fiziksel şiddet görmediğini ifade edenlerde bu sıklık %25'dir. Çocukken tanık olunan şiddetin, erkeklerin şiddet uygulama olasılığını, kadınların da şiddete maruz kalma olasılığını iki kat artırdığını saptamışlardır.

SONUÇ

Bu araştırmanın en önemli bulgularından biri genel toplumdan az görünüyorsa da eğitim düzeyleri yüksek ve gelir getiren bir işte çalıştıkları halde her beş kadından birinin fiziksel şiddet gördüğüdür. Üstelik bu sıklık evli kadınlarda her üç kadından birine yükselmektedir. Ayrıca uygulanan anketin gizliliği vurgulansa da kadınların yaşadıkları şiddet deneyimini saklama eğiliminde olabilecekleri akılda tutulmalıdır. Erkeğin eğitim düzeyinin yükselmesi duygusal şiddet dışında tüm şiddet türlerini azaltmaktadır. Dolayısı ile daha fazla eğitim almak sadece kadın için değil erkek için de çok önemli bir müdahale alanıdır. Yüksek öğrenim almış yaklaşık beş erkekte birinin (%16,5) eşine fiziksel şiddet uyguluyor olması da önemli bir bulgudur. Bu da şiddetle savaşta sosyolojik ve psikolojik öğelerin de dikkate alınmasının gereğini ortaya koymaktadır.

Bir kişinin sakin ya da sinirli olup olmadığının profesyonel olarak tanımlanması gerekli ise de; eş/partnerini sinirli olarak tanımlayan kadınlar duygusal, ekonomik, fiziksel şiddete anlamlı şekilde daha fazla maruz kalmaktadırlar. Başta erkekler olmak üzere herkese stres ve öfke kontrolü ile ilgili yapılacak

eğitimin yararlı olacağı düşünülmektedir. Alkol başta olmak üzere tüm zararlı maddelerle savaş diğer önemli müdahale alanıdır.

Duygusal şiddet ise araştırmamızda neredeyse her kadının maruz kaldığı bir durumdur. Eğitim düzeyi arttıkça duygusal şiddet dışında tüm şiddet türlerine maruziyet tedricen azalmaktayken, duygusal şiddete azalma olmaması diğer şiddet türlerinin eğitim düzeyi yükseldikçe duygusal şiddete dönüştüğünü akla getirmektedir ya da bu duygusal şiddetin gerçekten şiddet olarak algılanmaya başlaması ile ilgili olabilir. Yine mesleki konum herhangi bir şiddete maruziyeti tamamen önleyememesine rağmen azaltmaktadır. Dolayısı ile kadınların mesleki ve toplumsal statülerinin yükseltilmesi (daha fazla eğitim, yükselme olanaklarında pozitif ayrımcılık vb.) önemli bir müdahale alanıdır.

Sonuç olarak; eş/partner şiddeti; aile içinde çözülmesi gereken bir mesele değildir. Bilimsel araştırmalarla çeşitli müdahalelerin etkinliği gösterilmelidir. Şiddetle mücadele konusunda hükümete, yerel yönetimlere, devlet kurumlarına, yasalara ve mahkemelere bu alana müdahale etme konusunda önemli sorumluluklar düşmektedir.

Tablo 1: Kadınlar ve Eş/partnerlerin Sosyodemografik ve Diğer Özellikleri

	Sayı	%
Medeni Durum		
Evli	252	49,2
Bekâr	260	50,8
Toplam	512	100,0
Mesleki Konum		
Akademisyen	135	26,6
Hemşire	191	37,3
Personel/Sekreter/Diğer	186	36,3
Toplam	512	100,0
Eğitim		
Okuryazar değil	1	2
Okuryazar	1	2
İlkokul	2	4
Ortaokul	2	4
Lise	110	21,5
Yüksekokul	212	41,4
Fakülte	184	35,9
Toplam	512	100,0
Doğum Yeri		
İl Merkezi	326	63,7
İlçe	160	31,3
Kasaba/Köy	22	4,3
Yurtdışı	4	8
Toplam	512	100,0
Eş/partnerin Eğitimi		
Okuryazar	2	6
İlkokul	7	2,0
Ortaokul	13	3,7
Lise	64	18,1
Yüksekokul	64	18,1
Fakülte	203	57,5
Toplam	353	100,0
Eş/partnerin Doğum Yeri		
İl Merkezi	216	61,2
İlçe	118	33,4
Kasaba/Köy	18	5,1
Yurtdışı	1	3
Toplam	353	100,0

	Sayı	%
Eş/partnerin Çalışma Durumu		
Çalışıyor	337	95,5
Çalışmıyor	16	4,5
Toplam	353	100,0
Eş/partnerin Alkol Kullanma Durumu		
Evet	9	2,5
Hayır	344	97,5
Toplam	353	100,0
Eş/partnerin Kumar Oynama Durumu		
Evet	2	6
Hayır	351	99,4
Toplam	353	100,0
Eş/partnerin Karakter Özelliği		
Sakin	126	35,7
Sakin görünür ama sinirlenebilir	188	53,3
Sinirli	33	9,3
Yanıt yok	6	1,7
Toplam	353	100,0
İlişki Tanımı		
Mutlu	232	65,7
Problem yok	90	25,5
Mutsuz	20	5,7
Yanıt yok	11	3,1
Toplam	353	100,0
Hane halkı Geliri*		
500 TL ve altı	1	4
501-1000 TL	29	11,5
1001-1500 TL	38	15,1
1501-2000 TL	41	16,3
2001 TL ve üstü	143	56,7
Toplam	252	100,0
Haneye en çok gelir getiren*		
Erkek	163	64,7
Kadın	46	18,3
Her ikisi eşit	39	15,5
Yanıt yok	4	1,6
Toplam	252	100,0

*yalnızca evli kadınlarda soruldu.

Tablo 2: Evli/partneri olan kadınlarda duygusal şiddet sıklığını anlamlı düzeyde etkileyen faktörler

	Duygusal Şiddet			
	En az bir kez	Hiç olmadı	x2	p
Mesleki Konum				
Öğretim Üyesi-Uzman-Asistan	88 (86,3)	14 (13,7)	5,78	,016
Diğer	236 (94,0)	15 (6,0)		
Toplam	324 (91,8)	29 (8,2)		
Eş/partnerin Karakter Özelliği				
Sakin	109 (86,5)	17 (13,5)	7,84	,005
Sinirli	210 (95,0)	11 (5,0)		
Toplam	319 (91,9)	28 (8,1)		
Eş/Partnerin Babasından Fiziksel Şiddet Görme Durumu				
Evet	93 (96,9)	3 (3,1)	4,53	,033
Hayır	231 (89,9)	26 (10,1)		
Toplam	324 (91,8)	29 (8,2)		

Duygusal şiddet ile kadının yaşı, medeni durumu, doğduğu yer, eğitim düzeyi, annesinden ve babasından fiziksel şiddet görme durumu, ilişki tanımı, eş/partnerin yaşı, doğduğu yer, eğitim düzeyi, çalışma durumu, aile düzenini aksatacak şekilde kumar oynama ve alkol kullanma durumu, annesinden fiziksel şiddet görme durumu arasında anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 3: Evli/partneri olan kadınlarda ekonomik şiddet sıklığını anlamlı düzeyde etkileyen faktörler

	Ekonomik Şiddet			
	En az bir kez	Hiç olmadı	x2	p
Eş/partnerin Yaşı				
30 ve altı	20 (13,0)	134 (87,0)	15,32	,000
30'un üstü	61 (30,7)	138 (69,3)		
Toplam	81 (22,9)	272 (77,1)		
Mesleki Konum				
Öğretim Üyesi-Uzman-Asistan	15 (14,7)	87 (85,3)	5,51	,019
Diğer	66 (26,3)	185 (73,7)		
Toplam	81 (22,9)	272 (77,1)		
Medeni Durum				
Evli	69 (27,4)	183 (72,6)	9,79	,002
Bekâr	12 (11,9)	89 (88,1)		
Toplam	81 (22,9)	272 (77,1)		

	En az bir kez	Hiç olmadı	x2	p
Eğitim Düzeyi				
Okuryazar değil-Okuryazar-İlkokul mezunu	3 (75,0)	1 (25,0)	9,48*	,002
Ortaokul-Lise mezunu	21 (32,8)	43 (67,2)		
Yüksekokul-Fakülte mezunu	57 (20,0)	228 (80,0)		
Toplam	81 (22,9)	272 (77,1)		
Eş/partnerin Eğitim Düzeyi				
Okuryazar değil-Okuryazar-İlkokul mezunu	6 (66,7)	3 (33,3)	11,24*	,001
Ortaokul-Lise mezunu	23 (29,9)	54 (70,1)		
Yüksekokul-Fakülte mezunu	52 (19,5)	215 (80,5)		
Toplam	81 (22,9)	272 (77,1)		
Eş/partnerin Karakter Özelliği				
Sakin	15 (11,9)	111 (88,1)	13,27	,000
Sinirli	64 (29,0)	157 (71,0)		
Toplam	79 (22,8)	268 (77,2)		
Eş/partnerin Alkol Kullanma Durumu				
Evet	7 (77,8)	2 (22,2)	**	,001
Hayır	74 (21,5)	270 (78,5)		
Toplam	81 (22,9)	272 (77,1)		
İlişki Tanımı				
Mutlu, sorun yok	61 (18,9)	261 (81,1)	**	,039
Mutsuz	8 (40,0)	12 (60,0)		
Toplam	69 (20,2)	273		
Eş/partnerin Babasından Fiziksel Şiddet Görme Durumu				
Evet	29 (30,2)	67 (69,8)	3,93	,047
Hayır	52 (20,2)	205 (79,8)		
Toplam	81 (22,9)	272 (77,1)		
Eş/partnerin Annesinden Fiziksel Şiddet Görme Durumu				
Evet	25 (37,3)	42 (62,7)	9,65	,002
Hayır	56 (19,6)	230 (80,4)		
Toplam	81 (22,9)	272 (77,1)		

*Eğimde ki kare testi kullanılmıştır. ** Fisher'in kesin testi kullanılmıştır.

Ekonomik şiddet ile kadının yaşı, doğduğu yer, annesinden ve babasından fiziksel şiddet görme durumu, babanın anneye fiziksel şiddet uygulama durumu, eş/partnerin doğduğu yer, çalışma durumu, aile düzenini aksatacak şekilde kumar oynama durumu açısından anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 4: Evli/partneri olan kadınlarda fiziksel şiddet sıklığını anlamlı düzeyde etkileyen faktörler

Fiziksel Şiddet				
	En az bir kez	Hiç olmadı	x2	p
Eş/partnerin Yaşı				
30 ve altı	19 (12,3)	135 (87,7)	7,84	,005
30'un üstü	48 (24,1)	151 (75,9)		
Toplam	67 (19,0)	286 (81,0)		
Medeni Durum				
Evli	59 (23,4)	193 (76,6)	11,25	,001
Bekâr	8 (7,9)	93 (92,1)		
Toplam	67 (19,0)	286 (81,0)		
Eğitim Düzeyi				
Okuryazar değil-Okuryazar-İlkokul mezunu	3 (75,0)	1 (25,0)	3,98*	,046
Ortaokul-Lise mezunu	14 (21,9)	50 (78,1)		
Yüksekokul-Fakülte mezunu	50 (17,5)	235 (82,5)		
Toplam	67 (19,0)	286 (81,0)		
Eş/partnerin Eğitim Düzeyi				
Okuryazar değil-Okuryazar-İlkokul mezunu	4 (44,4)	5 (55,6)	5,97*	,015
Ortaokul-Lise mezunu	19 (24,7)	58 (75,3)		
Yüksekokul-Fakülte mezunu	44 (16,5)	223 (83,5)		
Toplam	67 (19,0)	286 (81,0)		
Eş/partnerin Karakter Özelliği				
Sakin	8 (6,3)	118 (93,7)	19,93	,000
Sinirli	57 (25,8)	164 (74,2)		
Toplam	65 (18,7)	282 (81,3)		
Eş/partnerin Kumar Oynama Durumu				
Evet	2 (100,0)	0 (0,0)		,036
Hayır	65 (18,5)	286 (81,5)		
Toplam	67 (19,0)	286 (81,0)		
Eş/partnerin Alkol Kullanma Durumu				
Evet	6 (66,7)	3 (33,3)	**	,002
Hayır	61 (17,7)	283 (82,3)		
Toplam	67 (19,0)	286 (81,0)		
İlişki Tanımı				
Mutlu, sorun yok	48 (14,9)	274 (85,1)	**	,000
Mutsuz	12 (60,0)	8 (40,0)		
Toplam	60 (17,5)	282 (82,5)		

	En az bir kez	Hiç olmadı	x2	p
Babanın Fiziksel Şiddet Uygulama Durumu				
Evet	19 (28,4)	48 (71,6)	4,73	,030
Hayır	48 (16,8)	238 (83,2)		
Toplam	67 (19,0)	286 (81,0)		
Babanın Anneye Fiziksel Şiddet Uygulama Durumu				
Evet	26 (26,5)	72 (73,5)	5,03	,025
Hayır	41 (16,1)	214 (83,9)		
Toplam	67 (19,0)	286 (81,0)		

*Eğimde ki kare testi kullanılmıştır. **Fisher'in kesin testi kullanılmıştır.

Fiziksel şiddet ile kadının yaşı, mesleki konumu, doğduğu yer, annesinden fiziksel şiddet görme durumu, eş/partnerin doğduğu yer, çalışma durumu, annesinden ve babasından fiziksel şiddet görme durumu açısından anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 5: Evli/partneri olan kadınlarda cinsel şiddet sıklığını anlamlı düzeyde etkileyen faktörler

Cinsel Şiddet

	En az bir kez	Hiç olmadı	x2	p
Mesleki Konum				
Öğretim Üyesi-Uzman-Asistan	0 (0,0)	102 (100,0)	**	,007
Diğer	15 (6,0)	236 (94,0)		
Toplam	15 (4,2)	338 (95,8)		
Eğitim Düzeyi				
Okuryazardeğil-Okuryazar-İlkokul mezunu	2 (50,0)	2 (50,0)	13,24*	,000
Ortaokul-Lise mezunu	5 (7,8)	59 (92,2)		
Yüksekokul-Fakülte mezunu	8 (2,8)	277 (97,2)		
Toplam	15 (4,2)	338 (95,8)		
Eş/partnerin Eğitim Düzeyi				
Okuryazar değil-Okuryazar-İlkokul mezunu	3 (33,3)	6 (66,7)	13,59*	,000
Ortaokul-Lise mezunu	5 (6,5)	72 (93,5)		
Yüksekokul-Fakülte mezunu	7 (2,6)	260 (97,4)		
Toplam	15 (4,2)	338 (95,8)		
İlişki Tanımı				
Mutlu, sorun yok	10 (3,1)	312 (96,9)	**	,006
Mutsuz	4 (20,0)	16 (80,0)		
Toplam	14 (4,1)	328 (95,9)		

*Eğimde ki kare testi kullanılmıştır. **Fisher'in kesin testi kullanılmıştır.

Cinsel şiddet ile kadının yaşı, medeni durumu, doğduğu yer, annesinden ve babasından fiziksel şiddet görme durumu, babanın anneye fiziksel şiddet uygulama durumu, eş/partnerin yaşı, doğduğu yer, çalışma durumu, karakter özelliği, aile düzenini aksatacak şekilde kumar oynama ve alkol kullanma durumu, annesinden ve babasından fiziksel şiddet görme durumu açısından anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6: En Az Bir Kez Duygusal Şiddete Maruz Kalma Durumu Konusunda Lojistik Regresyon Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	B	P	O.R.	%95	G.A.
Mesleki Konum	-,826	,043	,438	,197-	,974
Eş/partnerin karakter özelliği	-1,046	,011	,351	,157-	,785
Duygusal şiddet (Sabit)	4,	225	0,000	68	,376

En az bir kez duygusal şiddete maruz kalma durumu ile aralarında anlamlı ilişki bulunan mesleki konum, eş/partnerin karakter özelliği ve eş/partnerin babasından fiziksel şiddet görme durumu modele alınmıştır.

Tablo 7: En Az Bir Kez Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumu Konusunda Lojistik Regresyon Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	B	P	O.R.	%95	G.A.
Eş/partnerin Yaşı	-1,324	,000	,266	,141-	,504
Mesleki Konum	-1,022	,004	,360	,181	,715
Eş/partnerin Karakter Özelliği	-,767	,021	,464	,242-	,890
Eş/partnerin Alkol Kullanma Durumu	-1,545	,033	,213	,052-	,880
Eş/partnerin Annesinden Fiziksel Şiddet Görme Durumu	-1,048	,001	,351	186-	,661
Ekonomik şiddet (Sabit)	1,932	,014	6		,903

En az bir kez ekonomik şiddete maruz kalma durumu ile aralarında anlamlı ilişki bulunan eş/partnerin yaşı, mesleki konum, medeni durum, eş/partnerin karakter özelliği, eş/partnerin alkol kullanma durumu, eş/partnerin annesinden fiziksel şiddet görme durumu ve eş/partnerin babasından fiziksel şiddet görme durumu modele alınmıştır.

Tablo 8: En Az Bir Kez Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu Konusunda Lojistik Regresyon Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	B	P	O.R.	%95	G.A.
Medeni durum	-1,038	,020	,354	,148-	,846
Eş/partnerin Karakter Özelliği	-1,291	,002	,275	,122-	,621
Eş/partnerin Alkol Kullanma Durumu	-1,682	,039	,186	,038-	,922
Babanın Anneye Fiziksel Şiddet Uygulama Durumu	-,854	,010	,426	,223-	,813
İlişki Tanımı	-1,657	,001	,191	,069-	,525
Fiziksel şiddet (Sabit)	1,429	,065			4,174

Lojistik regresyon analizine ikili analizlerde en az bir kez fiziksel şiddete maruz kalma durumu ile aralarında anlamlı ilişki bulunan eş/partnerin yaşı, medeni durum, eş/partnerin karakter özelliği, eş/partnerin kumar oynama durumu, eş/partnerin alkol kullanma durumu, ilişki

tanımı, eş/partnerin babasından fiziksel şiddet görme durumu ve babanın anneye fiziksel şiddet uygulama durumu ve aralarında anlamlı ilişki bulunmayan mesleki konum değişkenleri modele alınmıştır.

KAYNAKLAR

Altınay, A. G. ve Arat, Y. (2007). Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet. İstanbul: Punto Basım.

Ayrancı, U., Gunay, Y., Unluoğlu İ. (2002). Hamilelikte Aile İçi Eş Şiddeti: Birinci Basamak Sağlık Kurumuna Başvuran Kadınlar Arasında Bir Araştırma. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 3, 75-87.

Birleşmiş Milletler (BM) General Assembly (1993). Declaration on the Elimination of Violence against Women, Geneva A/RES/48/104.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (1998). Health For All in the Twenty-First Century. Geneva. A51/5

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (2002). World report on violence and health. World Health Organization Geneva.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (2008). Violence against women Fact Sheets. <<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs239/en/> 2008>. (2009, September 15)

Eroğlu, K. (2004). Kadın Kuruluşları İçinde Üniversite Kadın Sorunları Araştırma Ve Uygulama Merkezlerinin Yeri Ve Önemi. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi. 8(2), 23-28.

Feder, G., Ramsay, J., Dunne, D.(2009). How far does screening women for domestic (partner) violence in different health-care settings meet criteria for a screening programme? Systematic reviews of nine UK National Screening Committee criteria. Health Technology Assessment, 13:16

Güler, N., Tel, H. ve Tuncay F. O. (2005). Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 27(2), 51–56.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2004) Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, 2003. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Devlet Planlama Teşkilatı ve Avrupa Birliği. Ankara, Türkiye

Heise, L., Ellsberg, M., Gottemoeller, M. (1999). Ending Violence Against Women. Population Reports, Series L, No. 11. Baltimore, Johns Hopkins University School of Public Health, Population Information Program.

Hıdıroğlu, S., Topuzoğlu, A., Ay, P., Karavus, M. (2006). Kadın ve Çocuklara Karşı Fiziksel Şiddeti Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: İstanbul’da Sağlık Ocağı Tabanlı bir Çalışma. Yeni Sempozyum Dergisi. 44(4), 196-202.

Schraiber LB, D’Oliveira AF, Junior IF. (2007). Prevalence of intimate partner violence against women in regions of Brazil. Rev Saúde Pública. 41(5), 1-10.

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM), Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, ICON-Institut Public Sector GmbH and BNB Danışmanlık (2009), Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 2008

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş). Açlık ve Yoksulluk Sınırı 2008. <<http://www.turkis.org.tr/source.cms.docs/turkis.org.tr.ce/docs/file/LimitofPovertyandHunger.pdf>> (2009, Eylül 15)

Vahip, I., Doganavsargil, O. (2006). Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Kadın Hastalarımız. Türk Psikiyatri Dergisi. 17(2):107-114

Vung, D. N., Ostergren, P., Krantz, G. (2008). Intimate partner violence against women in rural Vietnam - different socio-demographic factors are associated with different forms of violence: Need for new intervention guidelines?. BMC Public Health 8, 55